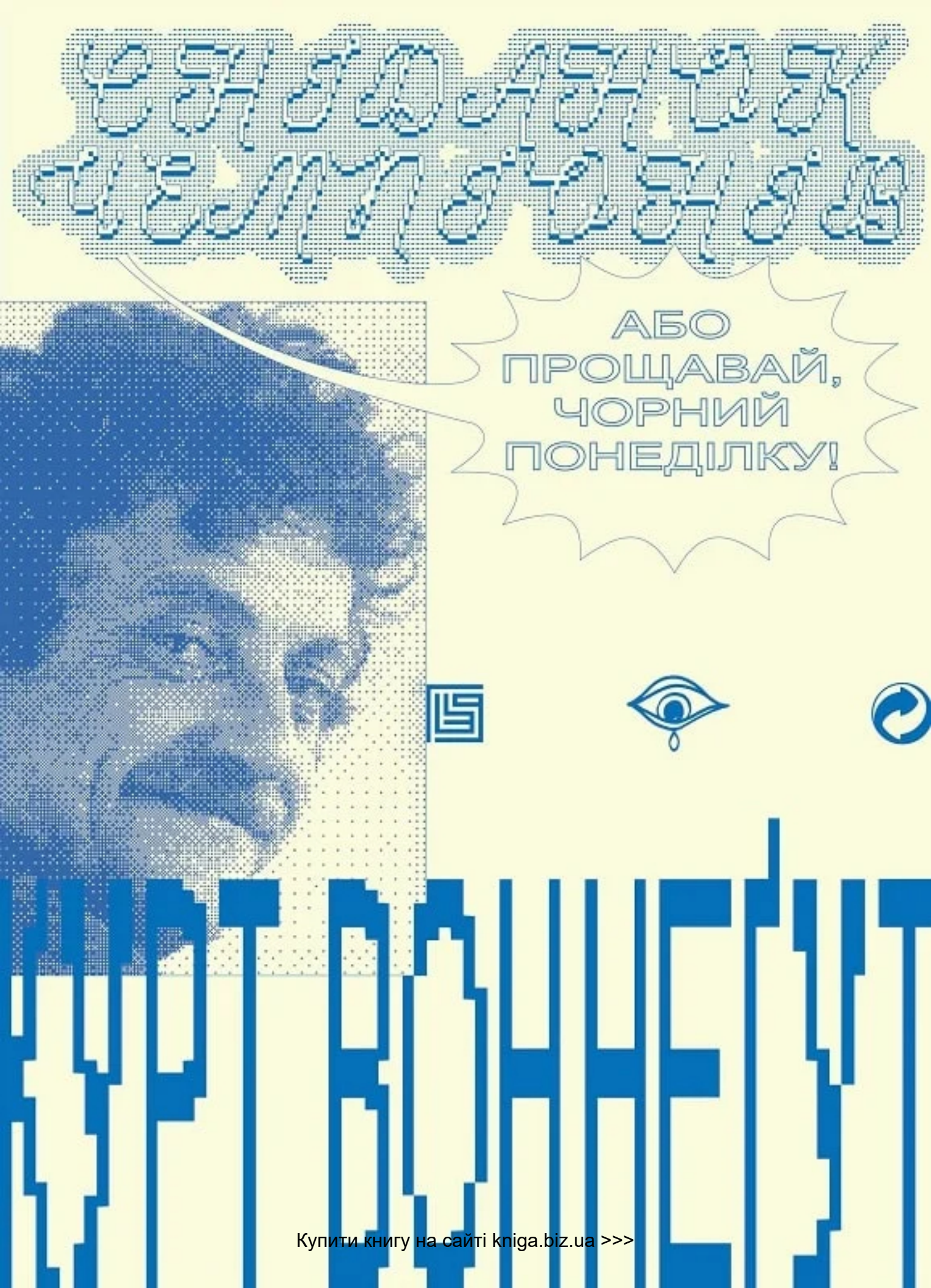

ВІСНУДОМІВІСНУ
ТІСНІТІВІСНІТІВІСНІТІВ

АБО
ПРОЩАВАЙ,
ЧОРНИЙ
ПОНЕДІЛКУ!

Фраза «Сніданок чемпіонів» — зареєстрована торговельна марка корпорації «Дженерал Міллз» для коробки пластівців на сніданок. Використання ідентичної фрази для титулу цієї книжки не має на меті засвідчити будь-яку асоціацію з «Дженерал Міллз» або їхнє спонсорство, ані не має на меті очорнити їхній якісний продукт.

Фібі Герті, тієї особи, котрій присвячена ця книжка, уже, як то кажуть, немає серед живих. Я познайомився з нею в кінці Великої депресії, коли вона овдовіла і жила в Індіанapolisі. Мені було років шістнадцять, їй — близько сорока.

Вона була багатою, але ціле своє доросле життя щодня ходила на роботу, тож працювала і далі. Вона вела колонку з тверезими і дотепними порадами для безнадійно закоханих в індіанapolisькій «Таймз», добрій газеті, яка на сьогодні вже не існує.

Не існує.

Вона писала рекламки для «Компанії Вільяма Г. Блока», універмагу, що все ще процвітає в будівлі, яку спроектував мій батько. Вона написала це оголошення для осіннього розпродажу солом'яних капелюшків: «За таку ціну можете згодувати їх своєму коневі і підживити ними троянди».

Фібі Герті найняла мене писати оголошення про підлітковий одяг. Я мусив носити одяг, який розхвалював. Це входило до моїх обов'язків. І я подружився з двома її синами, моїми однолітками. Я постійно висиджував у них вдома.

Вона відверто говорила зі мною і зі своїми синами, і з нашими дівчатами, коли ми їх приводили додому. З нею було весело. З нею я чувся вільним. Вона навчила нас нешанобливо говорити не лише про секс, але й про американську історію і відомих героїв, про розподіл багатства, про школу, про все.

Нині я заробляю на життя нешанобливим поведженням. У цьому я незграбний. Я все намагаюся імітувати нешанобливість, що була такою граційною у Фібі Герті. Тепер я думаю, що граційність їй вдавалася легше, ніж мені, через настрій Великої депресії. Вона вірила в те, у що вірило багато американців: що народ буде щасливим, справедливим і розумним, коли настане економічне процвітання.

Я вже більше не чую цього слова: «Прощітання». Колись воно було синонімом «Раю». А Фібі Герті змогла повірити, що нешанобливість, яку вона радила, створить американський рай.

Нині нешанобливість в її стилі стала модною. Але вже ніхто не вірить у новий американський рай. Мені дійсно бракує Фібі Герті.

Тепер щодо моєї підозри, яку я викладаю в цій книжці, наче людські істоти є роботами, машинами: слід зауважити, що в часи мого дитинства люди, здебільшого чоловіки, які страждали від *локомоторної атаксії*, характерної для останніх стадій сифілісу, були звичним явищем у центрі Індіанаполіса і серед натовпу біля цирку.

Ці люди були заражені хижими маленькими буравчиками, яких можна було розгледіти лише під мікроскопом. Хребці таких хворих спаювалися до купи після того, як буравчики виїдали між ними всю тканину. Сифілітики мали дуже величкий вигляд — виструнчені, погляд просто перед собою.

Одного разу я бачив сифілітика, який стояв на розі вулиць Меридіан і Вашингтон, під навислим годинником, який спроектував мій батько. Місцеві називали це перехрестя «Роздоріжжя Америки».

Стоячи на Роздоріжжі Америки, цей хворий чоловік напружено думав про те, як відірвати свої ноги від бордюру і перебратись через вулицю Вашингтон. Він злегка тремтів, мовби всередині в нього на холостому ході крутився моторчик. Ось його проблема: частини його мозку, де народжувалися інструкції для ніг, наживо виїдали буравчики. Дроти, по яких мали надходити інструкції, уже втратили ізоляцію або були наскрізь проїдені. Перемикачі на шляху спаялися — у положенні вимкнено або ввімкнено.

Цей чоловік здавався дуже, дуже старим, хоч йому було, мабуть, лише тридцять. Він усе думав і думав. А тоді хвицнув ногою двічі, мов танцівниця в кабаре.

Мені, хлопчику, він тоді справді здавався машиною.

Я схильний думати про людських істот як про велетенські гумові трубки, в яких бурлять хімічні реакції. Коли я був хлопчиком, я бачив багато людей із зобом. Те саме бачив Двейн Гувер, дилер «понтіаків», який є головним героєм цієї книжки. Ці нещасні земляни мали такі розбухлі щитовидні залози, що здавалося, ніби в їхньому горлі росли цукіні.

А з'ясувалося, щоб вести нормальне життя, їм треба було всього лишень споживати щодня менше за мільйонну частку унції йоду.

Моя мама зруйнувала свої мізки хімікатами, які мали діяти як снодійні.

Коли я чуюся пригніченим, я приймаю маленьку таблетку—і знову стаю веселим.

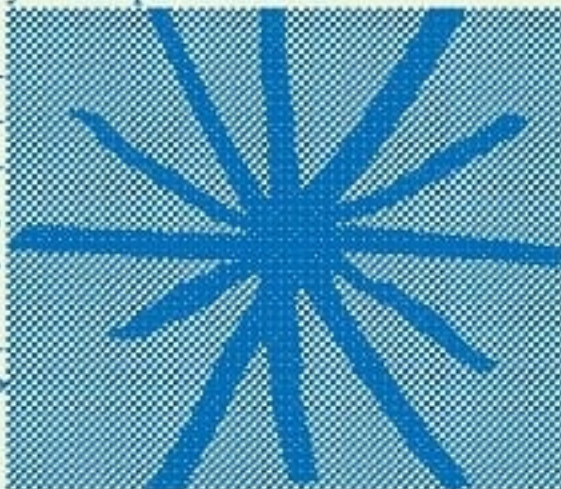
І таке інше.

Тому, коли я вигадую героя для роману, великою спокусою для мене є сказати, що він є тим, чим він є, через пошкоджені дроти або через мікроскопічні дози хімікатів, які він того дня з'їв або не з'їв.

Що я сам думаю про оцю книжку? Вона мені огидна, але мої книжки мені завжди огидні. Мій друг Кнокс Бургер одного разу сказав про якийсь громіздкий роман, що той «читається так, наче його написав Філбойд Студж». Ось ким я себе вважаю, коли пишу те, що я вочевидь запрограмований писати.

Ця книжка є подарунком самому собі на мій п'ятдесятий день народження. В мене таке відчуття, ніби я перетинаю гребінь даху—вибравшись на один зі схилів.

Я запрограмований поводитись по-дитинячому в п'ятдесят—ображати «Всіяний зорями стяг», мазюкати фломастером зображення нацистського прапора, анального отвору і багатьох інших речей. Щоб дати вам поняття про зрілість моїх ілюстрацій для цієї книжки, ось мій малюнок ануса:

Думаю, це спроба звільнити свою голову від усього цього сміття—анусів, прапорів, трусів. Так, у цій книжці є малюнок трусів. Я також викидаю героїв зі своїх інших книжок. Більше не збираюся ставити лялькові вистави.

Думаю, це спроба зробити свою голову такою ж порожньою, якою вона була в день мого народження на цій ушкодженій планеті п'ятдесят років тому.

Гадаю, саме це повинні зробити більшість білих американців і не-білих американців, які наслідують білих амери-

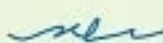
канців. В будь-якому разі речі, що вклали в мою голову інші люди, не пасують одна до одної, часто ні до чого не придатні і потворні, не гармонують одна з одною, не гармонують з життям, яким воно насправді є поза межами моєї голови.

Я не маю культури, не маю людяної гармонії в моїх мізках. Я вже не можу жити без культури.

 Тож ця книжка — тротуар, засипаний сміттям, мотлохом, який я викидаю через плече, подорожуючи назад у часі до одинадцятого листопада 1922 року.

У моїй зворотній подорожі я прийду до того дня, коли одинадцяте листопада, до речі, день мого народження, було святковим днем, названим «Днем перемир'я». Коли я був хлопчиком і коли Двейн Гувер був хлопчиком, усі люди всіх народів, які воювали в Першій світовій війні, зберігали мовчання впродовж одинадцятої хвилини по одинадцятій в День перемир'я, який був одинадцятим днем одинадцятого місяця.

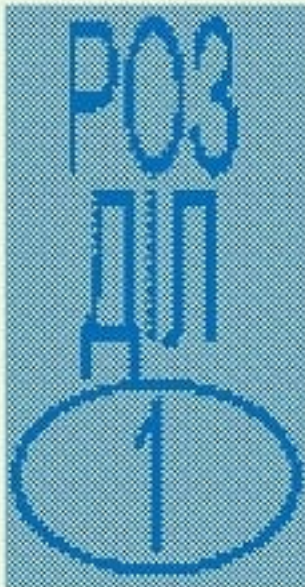
Саме в цю хвилину 1918 року мільйони і мільйони людських істот перестали безглуздо вбивати одне одного. Я говорив зі старими чоловіками, які в ту хвилину були на полях бою. Вони так чи інакше сказали мені, що та раптова тиша була Голосом Божим. Тож посеред нас усе ще є люди, які пам'ятають той час, коли Бог явно промовляв до людства.

 День перемир'я став Днем ветеранів. День перемир'я був священним. День ветеранів таким не є.

Тож я викину День ветеранів через плече. День перемир'я збережу. Я не хочу викидати нічого священного. А що ще священне? Ох, «Ромео і Джульєтта», наприклад.

І вся музика.

Філбойд Студж.

Це оповідь про зустріч двох самотніх, худорлявих, доволі старих білих чоловіків на планеті, яка швидко вмирала.

Один з них був автором наукової фантастики, на ім'я Кілґор Траут. У той час він був ніким і вважав, що його життя скінчилося. Він помилявся. Після тієї зустрічі він став однією з найбільш улюблених і шанованих людських істот за всю історію.

Чоловік, з яким він познайомився, був автомобільний дилер, дилер «понтіаків», на ім'я Двейн Гувер. Двейн Гувер був на межі безумства.

Слухайте:

Траут і Гувер були громадянами Сполучених Штатів Америки, країни, яку коротко називають Америкою. Це був їхній національний гімн, повна нісенітниця, як і безліч іншого, що їм доводилось сприймати серйозно:

О, чи бачиш, скажи, на ранковій зорі,
Що ми гордо вітали в смерканні вечірнім?
Чиї смуги й зірки у нищівній борні
Понад шалом, вгорі, так велично ряхтіли?
В небі сяйво ракет і багрянець заграви
Показали вночі, що наш прапор був з нами.
О, скажи, майорить ще наш зоряний стяг
Там, де мужній народ, де свободи земля?

У Всесвіті було квадрильйон народів, але народ, до якого належали Двейн Гувер і Кілґор Траут, був єдиним, чий національний гімн був тарабарщиною, поцяцькованою знаками запитання.

Ось який на вигляд їхній прапор: →

То був закон їхнього народу, закон, якого жоден інший народ на планеті не мав про свій прапор, у ньому було таке: «Ні перед ким і нічим прапор опустити не слід».

Опускання прапора було формою дружнього і шанобливого привітання — прапор опускали по древку вниз, а тоді знову піднімали.

